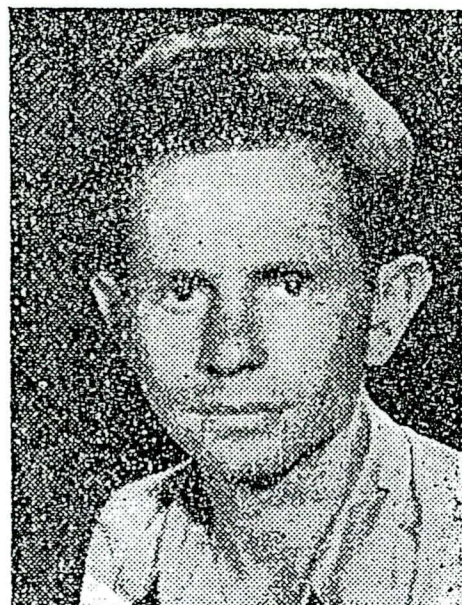

ישי (קניג) רפאל-צבי

בן אברהם-אריה ודבורה. נולד ב־26.5.1924 בלודו, פולין. עלה ארצה בקיץ 1936. גר בתל-אביב ובירושלים ולמד בבית-הספר „תחכמוני“ ובגימנסיה „בגרות“. עבד בליטוש יהלומים. עוד בחוץ-לארץ היה חבר בית-ר, ובארץ — מהפעילים בקן, בצרור „שמשון“. התבלט בהופעות ספורטיביות ובהצגות. ב־1939 הצטרף לאצ״ל. בשנת 1942 היה נוטר בירושלים. ב־24 בנובמבר אותה שנה

התגייס לצבא הבריטי. שירת בחיל-המהנדסים המלכותי. בבתי-המלאכה הצבאיים (ובעזרת „המכון הבריטי“) השתלב במקצועות טכניים. היה מנהל תחנת-רכבת במצרים והציע להעביר נשק לארץ. כעבור שנה עבר למחנה בית-נבאלה וחידש את פעילותו במחתרת. השתתף בקורס לסגנים באצ״ל, שהיה מיוחד להיילים, וסיימו בהצטיינות. בפברואר 1946 השתתף בהתקפת שדה-התעופה בלוד מטעם תנועת המרי, ובאפריל — בהתקפת משטרת רמת-גן (בה נשבה גרונר). נפצע וצוין על-ידי קצין המבצעים כמפקד מוכשר. ב־15.8.1946 השתחרר מן הצבא. בסוף אותה שנה השתתף בהתקפה על צריפין. פקד על פיצוץ הרכבת בחדרה ועלה לדרגת „ראש קבוצה“. גר ביפו ושירת בסניף ארגונו בתל-אביב. ביום-הכיפורים תש״ז (5.10.1946), בחזרו עם חבריו מהכותל המערבי, נעצר על-ידי הבולשת הבריטית ונשלח ללטרון. במעצר יסד אגודה של חיילים משוחררים עצורים והיה נציגם, ניהל בשם קורספונדנציה עם הממשלה הבריטית, השלטונות הצבאיים והמוסדות היהודיים. אירגן תחרויות-ספורט. הצטיין בהוש ארגון וכוח שכנוע. היה מיוזמי „ארגון הבריחות“ במחנה והמנהרה הסודית. זמן-מה ניהל את אספקת המזון למחנה והכניס חומר מודפס בלתי-לגלי ונשק. ובחר למשרה הגבוהה ביותר במחנה — נציג המחנה — המפקח הראשי מטעם העצורים בפני ממוניהם. שוחרר ב־24.10.1947

עמד בראש ההסתערות של פלוגת אצ"ל על העיר העתיקה ואף חדר לתוכה, וכשנאלץ לסגת פרץ בבכי. פקד על כיבוש יהודיה על-ידי אצ"ל ונתפרסם כ"מפקד הגיינטי". כיבוש הכפר בוצע על-ידי התקדמות ממושכת בשלושה טורים, ונערך, לדבריו, "בדומה למשחק שחמט. יש לבצע פעולת הסזאה כדי לתפוס את המלכה". השתתף גם בכיבוש יפו, מלחה ובקרבות על ראש-העין כמפקד פלוגה. עם פירוק אצ"ל התגייס לצבא ההגנה, אם כי פטור היה מגיוס מטעמי בריאות. שירת בדרגת סרן. ב-11.10.1948, בצאתו למסע-סיוור, נפל בתאונת-דרכים בדיר-עמאר. היה קבור בשייך-באדר א'. ב-30.8.1950 הועבר להר-הרצל בירושלים. השאיר אשה, מינה, לאחר 3 ירחי נישואין.

יומן-לטרון

ב. הקישלה-

מי מאתנו לא עבר פעם ליד אותו בנין מרובע השוכן כבוד ליד שער-יפו?
 אכן, קודר נראה הבנין מבחוץ; כולו בנוי אבנים מסותתות, וקירותיו — עביים מטר. השער הגדול נפתח לפנינו ושני גפירים ערבים נתנו לנו לעבור פנימה.
 חצר גדולה, מרוצפת ומלאה חיים ותנועה משתרעת לפנינו: מכוניות-משטרה הנמצאות בתיקון או החונות כאן לפני צאתן לפטרול, אורוות-סוסים וערימות זבל, אנשים במדים או בלי מדים העוברים הלך ושוב. קול מנגינה ערבית עולה מבית-הקפה הזעיר אשר בפני החצר וכמה ערבים גוחנים על-גבי שרפרפים ולוגמים קפה תורכי מר בלגיות קטנות ומדודות, או מעשנים נרגילה בנחת. דרך דלת-ברזל מסורגת אנו נכנסים לתוך חדר-משמר קטן. ליד שולחן משרדי רגיל יושב שוטר-תורן (ערבי) המקדמני בברכת „ברוך-הבא“, מודדני מכף רגל ועד ראש כסרסור בקי ורגיל המסתכל בסוג של סחורה חדשה. אחרי חילוף כמה מלים ומסירת הפרטים האישיים הנרשמים בספר, אני נפרד ממלווי האדיב, מודה לו על הזמן היפה שבילינו יחד, ודרך דלת קטנה אני נכנס לחצר „לוקאפ“.*
 הרגשתי הראשונה היתה שנפילתי מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. הייתכן שרק לפני כשעתיים הייתי חפשי לגפשי כצפור-דרור — ברצוני הולך לכאן וברצוני למקום אחר ז..

ג. לטרון

3.2.1947

היום, מאחר שהוא חל בתחילת השבוע והחודש, אנו מחכים לביקורים. בדרך-כלל רוב הביקורים, החלים פעם בחודש, הם בשבוע הראשון של החודש. נוהג הוא, ונוהג יפה, שאין ביקורים בשבת. כן אין קוראים לנו בשבת לחקירות וכו'. שבת הוא לנו יום חג ויום קודש, שבו אנו נחים מ„עמל“ ששת ימי השבוע. ומכיון שכך, הרי גם יום ראשון הוא יום חג למפקד ואין הוא מוכן לשאת בטרחת המחנה באותו יום. על-כן מתחיל השבוע מיום שני.
 כבר מהבוקר עומדים עשרות ליד הגדר ומסתכלים בעינים כלות דרך ריבועי גדר-התיל לעבר הכביש, שמא... ואולי... מי יודע... ייתכן וייתכן כי אני אהיה המאושר היום! בעינים המנצנצות מתקוה אמנם נראית גם האכזבה, אך אנו ממשיכים לחכות — בסבלנות, מי בחיוך קל על השפתים, כאילו אין הדבר נוגע אליו בכלל, ומי בעצבנות, מסתובב מגדר לגדר, מעלה עשן כארובה, וכדי לחסוך בגפרורים, כנראה, הוא מדליק סיגריה בסיגריה. חבורה מתאספת בפניה ומתלוצצת כדי להפיג את המתחיות והצער הרב המצטבר בלב אלה שלא זכו להיות בין המאושרים.
 מי היא הדמות המהלכת בכביש ופניה מיעדות לעבר השער?

* בית-סוהר זמני שבו מחכים העצורים למשפט, כו נמצאים בו אסירים אשר נידונו לפחות משלושה חרשים.

ירושלים, ה„קישלה“. מוצאי יום-הכיפורים תש"ז (5.10.46)

א. המאָר

אמונה טפלה יש לי שאין יום-הכיפורים מביא עמו מזל טוב (ואין כוונתי לחתימה טובה לקראת השנה). זכורני ביום הכיפורים לפני שלוש שנים נתפסתי בצבא כשאני בורח מן המחנה; עוד באותו יום העמידוני למשפט, וגם העונש לא איחר לבוא. פעם אחרת תפרתי לעצמי חליפה חדשה לכבוד יום-הכיפורים ובבואי הביתה אחרי הצום והתפילה מצאתי בחליפה החדשה קרע הראוי להתכבד בו.
 ויום הכיפורים שחל בשבת לא-כל-שכן שהוא נועד לפורענויות. הרגשתי זו התאמתה. בשעת שובי מן הכותל המערבי-שלפניו הכיתי „על-חטא“ — ניגש אלי ברנש אחד, ובעברית, אשר גם מרחוק נדף ממנה ריח האנגלית, שאלני לשמי. רגע היה נדמה לי, ששוב אני בצבא: רציתי לקפוץ לדום, להצדיע ולהגיד את שמי, מספרי, מספר היחידה וכו'. אך ברגע האחרון נזכרתי, למולי, מי אני והיכן אני עומד, ובטון מנומס עניתי לשואל על שאלתו והשבתי שבוה נגמר הענין. אך לא ממנו ולא מקצתו. ברנש זה ביקשני ללכת אחריו.
 „האם הדבר דחוף כל-כך?“ שאלתי.

„זה יימשך רק כמה רגעים, ואז תהיה חפשי לגפשך“, הרגיעני האישי.

בלית ברירה הלכתי אחריו מרחק של מאתיים מטר בערך ונכנסנו למרכז המשטרה. ידידי היה, כנראה, מוכר שם מאד, מאחר שכל השוטרים, המוויגים מכף רגל ועד ראש, בירכוהו לשלום וקיבלוהו בסבר פנים יפות. עלינו לקומה השניה וכאן ביקשני באדיבות רבה לשבת. ישבתי, וניתנה לי השעות לסקור את המקום אשר הובאתי אליו בצורה כל-כך מפתיעה. הבנין, ששימש לפני-כן כבנין של בנק ידוע בארץ והוחרם לצרכי המשטרה, היה רבי-מידות וכן כמה קומות. זו הפעם הראשונה אשר ניתנה לי האפשרות להציץ בבנין מבפנים. האולם שבו ישבתי היה ארוך ונמשך כמסדרון רחב מסביב לקיר. במרחק קצוב עמדו שולחנות זעירים מלאים ניירות וספרים.

אחרי רגעים מספר הובאתי לחדר אחר, בו ישב אדם שלא היה לי הכבוד להכירו לפני-כן. ישבתי מולו על הכסא המיועד לכך והיכיתי לבאות. האדם שישב מולי (אחרי-כן נתברר שזהו החוקר שלי) דיפדף בערימות הניירות שלפניו, הסתכל בי ושוב הסתכל בניירות, והתחיל להמטיר עלי מבויל של שאלות: מי אני ומה אני, מאין אני ולאן פני מועדות, מה עשיתי לפני עשרים שנה, לפני עשר שנים ולפני שנתים? אחרי שהצלחתי במאמצים רבים לענות על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, הודיעני החוקר שלצער הרב עליו לאסרני למספר ימים עד אשר יברר אם כל הפרטים אשר מסרתי נכונים הם. אחרי זה קם וביקשני ללכת אחריו. ליד השער נתלוה ומחליפים דברי-בידחות ומרחוק נראינו כשלושה ידידים ותיקים אשר יצאו לטייל להנאתם ברחובות-העיר.

הגענו ל„קישלה“.

הרי הם „אוכלים“ אותו בעיני־קנאה לווהטות. אכן, אין מחסור בפרדוקסים.

7.2.47

ערב־שבת. הכל מתכוננים ליום־השבת, יום־המנוחה. עד כמה שהדבר ייראה בלתי־הגיוני, הרי מקפידים אצלנו על מנוחה יום־שבת ועל התכונה לקראתו, לא פחות מבחוי, ואף יותר: מתקלחים ומסתפרים, לובשים בגדים נקיים ומגוהצים ומתכוננים לקבל את שבת מלכתא.

כיון שהזכרתי את התספורת, כדאי להתעכב בפרוטרוט על המספרה וגם על הספר שלנו. מי שיתאר לעצמו את ה„מספרה“ שלנו כסלון מודרני, דוגמת „וייס“ בירושלים או אחרים מסוגו, ודאי יתאכזב מרה. בחלק האחורי של אחד המטבחים הוקצה חדר של ד' על ד', בעל שני חלונות צרים, ברו עם מרזב, ואיצטבה שעליה מונחים „כלי־המלאכה“ של הספר: מסרק שבור, מכונת־גזיזה המורטת יותר משהיא גוזזת, וראי ארוך וצר שעליו חותמות זבובים מאשתקד. רק בשני דברים מצטיינת המספרה שלנו: הראשון והעיקרי הוא „אבקת בתורות“, וסיפרו לי על מקרה שאירע לאחד החדשים שנתפתה למקרא המודעה בדבר אותה אבקה וביקש אוקיה. קיבלו ממנו את התשלום ותמורתו קיבל הלה קצת קמח, בתוספת הוראה לערבבו במים ולשתות ממנו שלוש פעמים ביום. אם עזר לו הדבר אינני יודע, אך למנת־צחוק גדושה זכה מפי כל. הדבר השני שהמספרה שלנו מצטיינת בו הוא הספר עצמו. זהו בחור ירושלמי, הלומד את המלאכה על־גבי הזקנים שלנו. אחרי שאתה יוצא ממנו חי ושלם, עליך לברך ברכת „הגומל“. אך איש אינו פוצה פה ומצפצף, כי הוא הספר היחיד ואנו בידינו כחומר ביד היוצר. יש לו לאותו בחור חולשה מיוחדת למלים לועזיות או סתם מלים בלתי־הגונות: מדי שמעו מלה כזו הוא שואל מיד לפירושה ואחרי מספר משפטים הוא „תוקע“ אותה בין במקום הראוי לה ובין במקום שהיא אינה ראויה לו. בדרך־כלל יודע הוא את כל חדשות־המחנה ותוך כדי גזיזה אפשר לשמוע ממנו הכל ועל הכל. כדי לגוון את החדשותיו הוא מוסיף מפעם לפעם מלה לועזית בעלת רושם וצלצול, ומתוך הנאה מושך בשפמו השחור והמגודל.

אחרי שיצאתי בשלום מתוך גזיזה הזו אני רץ למקלחות החמות. וכאן מתחיל הענין. מקלחת חמה יש לנו רק פעם בשבוע, מאחר שכמות הסולר מוגבלת. בקיץ אין הדבר חשוב ביותר, אך בחורף אין הרוב יכול לעמוד במקלחת קרה ולכן מחכים בכליון־עינים ליום הששי, הוא יום המקלחות החמות. ארבע מקלחות קרות ישנן בכל מחנה, אך מקלחת חמה ישנה רק אחת וכל ארבע מאות האיש צריכים להספיק להתקלח במשך השעות הספורות שבהן יש מים חמים! הדוחק הוא גדול, צריך להזמין מקום ולעמוד בתור...

אך כל צרה סופה שתיגמר (מכאן מסיקים שיש לנו סיכויים לצאת מפה פעם), וגם לעינינו האלה מגיע הסוף. אנו חוזרים לצריף, לובשים את בגדי־השבת המגוהצים, כסורקים ומגולחים — מקבלים את יום־השבת.

8.2.47

יום־השבת מתקרב לסימונו, הקץ למנוחת השבת ולשקט ולשלום האופפים את המחנה ביום־המנוחה הקדוש. הנה מתחיל שבוע חדש, יום חדש, יום מלא טרחותיו וצרותיו, שמחותיו והזעירות והתקוה התמידית ל„פראג“. ה„ספירה“ נגמרה — ופתאום עוברת השמועה

קריאה מן החוץ, ומישהו עונה מבפנים: מתחילה שיחה, אשר חמש גרדייתיל בתוספת שדה־מוקשים מפרידים בין המשוחחים. הרי יכול אדם לעבור מרחק של מאה מטר בדקה גם בהליכה אטית למדי, אך כמה זמן צריך כדי לעקור אותם מאת המטרים המפרידים בינינו לבין הכביש, בינינו לבין החופש... מאה מטר אלה עדים הם למאות מחזות שונים, החל בקריאה הנרגשת „אני אוהב אותך“ וכלה בקללה העסיסית ביותר. אילו ניתן פה לגדרים הללו היו מספרות את אשר שמעו אי־פעם! איזה ספר יכול היה להשתוות עם אותם המשפטים הבוזדים אשר רק קטעים מהם מגיעים לאזני המעוניינים! ואילו יכול היה אותו כביש לספר את הרגשותיו של האב, האם, האשה, או הילד אשר עברו בו לבקר את היקרים להם! וכביש זה ההומה תמיד, ביום גשם כביום חמסין, ביום סופה כביום נאה — הלא ראוי הוא שייקרא „כביש־היסורים“.

ועומדים החברים נשענים אל הגדר והמבט שלוח למרחקים. המכוניות עוברות בכביש הלך ושוב: שמא יושב באחת המכוניות הללו חבר או ידיד והוא גם לא יפנה מבטו לעבר זה?.. והן גם אני עברתי כך על אורו כביש ובמבט מרחף הסתכלתי באותם הצריפים אשר מראה כל־כך עגום להם ולא שמתי לבי להם! רק עתה הבנתי ללב אותם הצעירים על מחשבותיהם והרגשותיהם, תקוותיהם ואכזבותיהם, ששונם ויגונם. אכן אין חכם כבעל הנסיון!

6.2.47

מזל טוב! יש לנו חזרת. אנא, לא לטעות — יש לנו חזרת ולא חזירים. אתמול גילו מקרה ראשון של המחלה וזמן־מה אחרי 10 עוד שני מקרים, סימני־המחלה אינם נעימים ביותר. הגרון מתנפח וכל הנגוע במחלה גרונו משמין כחזיר, ומכאן, כנראה, גם השם חזרת. המחלה מדבקת מאד ומספיקה נגיעה קלה בנגוע כדי להידבק, וכל אחד חושש שמא נפגע מן המחלה שלא מדעת, ומדי פעם בפעם ממששים את הגרון: שמא התחיל זה להתנפח? מדי פעם בפעם ניגש אחד הבחורים לראי ובודק: מוציא את הלשון, ממשש את הגרון, מסובב את הראש ימינה ושמאלה ומחפש סימני־התנפחות.

אך הנפגעים ביותר הם אנשי מחנה 3, אשר משם באו שלושת החולים. המחנה הזה הוא מחנה של חדשים (להבדיל מן הוותיקים) הנמצאים כאן פחות מחודש ועדיין לא נקלטו בין אנשי שאר המחנות. החומר האנושי אינו מן המשובח ביותר.

את אנשי המחנה הזה כלאו בתוך המחנה שלהם. השער נסגר וני עומד ליד השער לשמור מפני התגנבויות החוצה. מסתובבים ה„כלואים הכפולים“ האלה בתוך מחנם כעכברים במלכודת. אכן חיה חברתית הוא האדם ושואף לחברה יותר מאשר לדברים אחרים. רגש השויון, או נכון יותר, הדרישה לשויון, מפותח מאד. כל זמן שכולנו כלואים יחד — מילא! הרי כולנו כך, אין על מה להתלונן! אך בו ברגע שחלק נמצא מקופח, כביכול, ההרגשה נעשית בלתי־נעימה. ועומדים הבחורים ליד הגדר והשער ומסתכלים מתוך קנאה בנו, ה„חפשים“, שיש ברשותנו להסתובב בכל שלושת המחנות וגם בבית־החולים, ואילו הם — במחנה אחד. עומדים הם נשענים אל הגדר, האחד מסתכל בשקט על המטיילים בחוץ ומעיניו ניבטת הקנאה, השני מחפש מקום־סתר או פרצה כדי להימלט החוצה. אחרים צובאים על השער ומתווכחים עם נ', כאילו הוא אשר גזר את הגזירה הזאת. קול צעקות מתובלות בקללות נמרצות עולה ברמה, ובחזר ממחנה אחר כי יעבור על פניהם

שמענו משהו. והמחנה כמרקחה. כל אחד מסביר בתנועות יידיים וצעקות וחושב שהוא הצודק; הרי כולנו חכמים וכולנו גבונים...

10.2.47

כפי שחשבנו מראש, לא נגמר עדיין ענין הבריחה. כבר בוקר עברה השמועה שהיום לא יהיו ביקורים. כפי שהתברר אין בידי הבולשת תמונות השנים שברחו וגם לא טביעת-אצבעותיהם, וכרגיל אין חכם כבעל-הנסיון. מנסיונם זה למדו לקח ומיד הדגימו את הדבר לפנינו. הפקודה היא שכל אנשי-המחנה מחויבים לבוא ולהצטלם ועד אשר תיגמר הפרוצדורה הזאת יש איסור על הביקורים. ומאחר שבמחנה יש כיום למעלה מארבע מאות איש, הרי עלול הדבר להימשך שלושה-ארבעה ימים. הסובלים ביותר הם אלה אשר זכו לביקור דוקא היום. הם מסתובבים ליד הגדר ורואים את יקיריהם על הכביש מנגד. מחמת הרעש של שיירות-הצבא העוברות אין אפשרות להחליף אפילו מספר מלים. המבקרים עומדים על הכביש ואינם יודעים מה לעשות. הזמן עובר ואין גם סיכויים שהמצב ישתנה. לאחר שעה בערך הודיעו להם באופן מוחלט שאין להם מה לחכות. מרחוק אנו רואים שהמבקרים עצבנים לא פחות מאתנו; מי יודע באילו מאמצים עלו להם השגת הרשיון והיותור על יום עבודה, ולבסוף, אחרי כל המאמצים להגיע לכאן, מגרשים אותם בגערה מן השער, ובזאת מסתיים הענין. כאן כל המחנה מתאחד נגד הגזירה: זו פגיעה בבבת עינינו, בביקורים.

ההחלטה עברה איפוא במחנה שאין ללכת להצטלם עד שלא ירשו למבקרים להיכנס. כן דורשים אנו שכל הסיידורים של הבולשת במקום לא יפגעו בזכויות שלנו. ההחלטה היתה ספונטנית; אין איש יודע מי היה המתחיל בה, כיון שאיש לא נתן את הצו. הרגעים עוברים ואנו מחכים בקוצר-רוח לגמר המשא-ומתן שבין ה"סופרוויזור" שלנו ובין אנשי הבולשת. האם נשיג את מבוקשנו, האם נדע לעמוד בתוקף על דרישותינו? העצבנות וחוסר הודאות מגיעים לשיאם. אך הנה יוצא ה"סופרוויזור" ומודיע: "חברה, התכוננו! בעוד רבע שעה עולה הקבוצה הראשונה לביקורים". היידי! השגנו את שלנו.

12.2.47

הבוקר הלכתי להצטלם ולמסור את טביעת-אצבעותי. זאת היא הפעם השניה במשך ארבעת החדשים שאני נמצא במעצר, שעלי לעבור את הענין המשפיל הזה. משפיל, אמרתי, כי כך אתה מרגיש בשעה שמתחילים לבחורים, אשר הובאו לכאן, כאל פושעים מועדים. בחדר קטן, ד' על ד', הנמצא בבית-החולים מאחורי צריף-המרפאה, יושבים אנשי-הבולשת, והתור של המחכים מודגב החוצה. אחרי כחצי שעה של עמידה בתור מגיע תורי. רושמים את השם, הכתובת האזרחית והמקצוע. עם פתקה, אשר עליה מסומן המספר הסיידורי שלי, אני עובר לשולחן השני, שלידו עובדים שני אנשי-בולשת אחרים המתעסקים בלקיחת טביעת-האצבעות. שניהם צעירים, ספק אם הגיעו לגיל הבגרות, והאחד, חושבני שנסטרו לא טעם עדיין את טעם-התער. על השולחן לפנייהם מונחת טבלת-זכוכית שמדי פעם בפעם מכסים אותה בשכבה של חומר שחור ודביק הדומה במקצת לזפת, ומפורים

שה"תמם" (הספירה) לא יצא "תמם", היינו: חסרים כמה בחורים למנין. על-כן חייבים כולם להישאר בצריפים והספירה תתחיל מחדש. שוב סופרים ומתגלה ששנים חסרים: יצחק ונחום. איך קרה הדבר אין איש יודע, אך מפה לאוזן עוברת השמועה: "הם ברחו!" השמועה עוברת מפה לפה וחיוך אירוני מתפשט על כל פנים. כאומר: בכל-זאת "סידרו" אותם. באמצע היום הצליחו לברוח על אף כל הגדרים והמוקשים והשמירה הכפולה והמכופלת. זמן קצר היו כאן שניהם, קצת למעלה משלושה חדשים. האחד בלונדי בקרבת שנת השלושים, בעל פנים רציניים והילוך של שחקן כדורגל פרופסיונלי, שפמו הבלונדי חד בקצותיו ועיניו הכהולות משוות לו צורה של בלש מובהק. בדרך-כלל שקט הוא, רוב שעות היום הוא שוכב על מיטתו כשפיו פעור למחצה, מחמת האסטמה, וקורא רומנים זעירים ו"בלשים", וכל אותה ספרות, שכל המרבה בה ברציחות — הרי זה משובח. אך מדי פעם בפעם הוא נכנס ראשו ורובו לתוך ויכות מאותם הויכוחים הרגילים בצריף המתחילים בבודהא והחיים על הירח ונגמרים בהפראה מלאכותית של פרות. והשני — גבוה ורחב-כתפים, בעל שערות שחורות ועיניים בהירות, "צבר" אשר רוב הזמן מסתובב במקום למקום, עליו ומחייך, ומדי פעם בפעם רגיל להוריד את היד על שכמו של חבר לאות חיבה אשר סימניה נשארים בבשר... מלבד זה הוא בעל קול ערב שלעתים קרובות נשמע ברמה. שניהם עשו יד אחת והחליטו לצאת "פראג", בלי מאסרי-בית, בלי התייצבות פעמיים ביום, ובלי ערבות של המש מאות לירות.

בינתיים מתרועעים הסרג'נטים מחדר לחדר, כעכברים אשר טעמו רעל, ומחפשים את שני ה"תכשיטים". אין מקום אשר לא הפכו, אין מקום אשר לשם לא הציצו. לתוך פתח-האשפה, הארוגות, בתי-המקלחות ובתי-הכבוד. אין הם יכולים להאמין עדיין שהדבר קרה באמת. אין דבר, בקרוב ישוכנעו בכך. כמובן, שמיד נודע הדבר במשרד, והקצינים, ובראשם ק', ירדו לבדוק שוב. הקצינים אינם בוטחים בסרג'נטים ואנו סובלים בינתיים, כי אי-אפשר לעזוב את הצריף, ומדי פעם בפעם נכנס מישוה אחר וסופר אותנו כאילו נולדו חדשים במשך מחצית-השעה האחרונה כדי למלאות את המספר החסר — ולשוא! ק' הוא קצין בעל כוכב אחד, נמוך ושמן ובעל פנים עגולות ומפוטמות כלבנה במילואה ויחד עם זה — זריז וממולח, עד שלפעמים אתה מתחיל לפקפק בטהרת מוצאו. הוא מדבר קצת עברית ושולט היטב באידיש וגם שפתו האנגלית מתולבלת בפתגמים באידיש למכביר. רגיל הוא לאמור באידיש העסיסית שלו: "איך האב א אידיש קאפ מיט א גויישען מזל". ובאמת מכיר הוא את כל ה"פוילע-שטיק" ומומן בואו לכאן בתור בעל כוכב, הוא מחפש דרכים ואפנים איך להקשות את היינו.

ק' וכמה סרג'נטים עברו מצריף לצריף ורשימת אנשי המחנה בידם ושאלו לשמו של כל אחד מאתנו כדי לקבוע אם באמת חסרים אנשים ומי הם. החקירה נמשכה עד חצות ובינתיים נרדמנו כשמחשבותינו מלוות את הבחורים.

9.2.47

גם היום עסוק המחנה בחקירה על בריחת השנים. כל אחד מביע את השערותו איך קרה הדבר ובאיו צורה ואופן ברחו הללו. בינתיים בודקים השוטרים את הגדרים שמא תתגלה איוו פרצה או מנהרה. כן באו כמה חוקרים מהבולשת ואנו נקראים לחקירה אם ראינו או